

„levensdriften”, die onder het begrip „Eros” werden samengevat.

Naast deze levensdriften heeft hij nu onderscheiden de z.g. „doodsdriften”, die uitingen dus van het organisme, die op de eigen vernietiging zijn gericht. Op het eerste hooren moge dit ons wat vreemd in de ooren klinken. Dat de eigen vernietiging, de dood gezocht zou worden en met intensiteit zou worden nagestreefd is eigenlijk in tegenspraak met alles, wat we in ons zelf en in de ons omringende wereld hebben waargenomen. Instinctief verzetten we ons tegen een dergelijke conceptie; immers, we leerden reeds van kind af, dat de laatste vijand, die te niet gedaan moet worden, de dood is. Hoe kan deze vijand zoo tot onze vriend geproclameerd worden?

Laten we zien, hoe *Freud* deze theorie van de doodsdrijf heeft ontwikkeld.

Hij is daarbij uitgegaan van den z.g. „herhalingsdwang”, die in het zieleleven werkzaam zou zijn ¹³⁾. Daarmee wordt bedoeld de neiging, om bepaalde handelingen, bepaalde gebeurtenissen steeds maar weer te herhalen. Bij het kind zijn de uitingen van dezen herhalingsdwang fraai waar te nemen. Gij allen weet, hoe het kind steeds maar weer geneigd is hetzelfde spel, dat ge eens met hem hebt gespeeld, te herhalen. Het zal telkens weer smeekend bij U komen en noodigend vragen: „toe, nog eens”. Gij kunt een kind hetzelfde verhaal steeds maar weer opnieuw vertellen, zonder dat het moede wordt het aan te hooren. Het stelt er zelfs prijs op, dat het vertelsel op precies dezelfde wijze wordt herhaald. Hebt ge den eersten keer verteld, dat Roodkapje in de mand koeken voor grootmoeder meebracht, dan moogt ge een volgenden keer niet zeggen, dat het appels waren. Het kind zal er U op attent maken, dat ge U hebt vergist. Het wenscht de herhaling van dezelfde feiten en gebeurtenissen.

Ook in de verschijnselen van de erfelijkheid ziet *Freud* uitingen van dezen herhalingsdwang. De eigenschappen, die de moeder had, moeten dochter en kleindochter opnieuw vertoonen. Wat de huidige generatie aan kwaliteiten vertoont, hetzij goede, hetzij kwade, is de herhaling van het bezit der voorvaderen.

Is deze tendens tot herhaling eenmaal aangenomen, dan kan men zich afvragen, wat heeft deze met de drift te maken? Wel, meent *Freud*, deze zelfde tendens is ook inhaerent aan de drift, ze is er, om zoo te zeggen, de drijfveer van. Een drift is, zóó gezien, een „dem belebten organischen” inwonende drang, om een vroegeren toestand te herhalen, om wat eens geweest is, opnieuw te voorschijn te brengen. Deze vroegere toestand heeft het organisme door uitwendige oorzaken moeten verlaten. Maar hij kan dien zoo juist verlaten toestand niet vergeten. Het organisme krijgt heimwee naar wat zoo juist verlaten moest worden. Men zou het ook zoo kunnen zeggen, het organisme verlangt niet naar het nieuwe, maar blijft conservatief